

**QUROLLI KUCHLAR XIZMATCHILARINING JANGOVORLIK
RUHINI KO'TARISHDA PEDAGOGIKA VA PSIXALOGIYANING
O'RNI**

Qadamov Jo'shqin Baxodir o'g'li

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat

Pedagogika universiteti Harbiy ta'lim fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya

Vatanning tinchligini va osoyishtaligini qo'lida qurol bilan himoya qilish hamma davrlarda fuqarolarning sharaflari burchi va majburiyati sanalgan. Armiyaga har doim jamiyatning bir o'zagi sifatida qaralgan bo'lib, unda jamiyatda yuz berayotgan ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlar o'z aksini topgan. Harbiy-kasbiy faoliyat o'zining bir qator xususiyatlariga ega bo'lganligi uchun unga mardlik, matonat va jasorat maktabi deb ta'rif beradilar va Qurolli Kuchlar xizmatchilarining jangovorlik ruhini ko'tarishda pedagogik-psixologik omillar juda muhim hisoblanib maqolada shu haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Jangovorlik ruhi, motivatsiya, pedagogik-psixologik omillar, harbiy matonat, harbiy-kasbiy faoliyat

Аннотация: Защита мира и спокойствия Родины под прицелом всегда была почетным долгом и обязанностью граждан. Армия всегда рассматривалась как ядро общества, отражающее социально-экономические и политические процессы, происходящие в обществе. характеризуется как школа мужества, а педагогические и психологические факторы имеют большое значение в повышении боевого духа военнослужащих Вооруженных Сил.

Ключевые слова: боевой дух, мотивация, педагогико-психологические факторы, воинская стойкость, военно-профессиональная деятельность.

Annotation:

It has always been an honorable duty and responsibility of citizens to protect the peace and tranquility of the homeland at gunpoint. The army has always been considered as a core of society, which reflects the socio-economic and political

processes taking place in society. is described as a school of courage, and pedagogical and psychological factors are very important in raising the fighting spirit of servicemen of the Armed Forces.

Keywords: Fighting spirit, motivation, pedagogical-psychological factors, military tenacity, military-professional activity.

Harbiy xizmat o'zida inson faoliyatining nafaqat ijtimoiy muhimlikni mujassam etgan, balki, oddiy faoliyat doirasidan chiqadigan, maxsus sharoitlar bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi hisoblanadi. Harbiy qism va bo'linmalar, muassasalarning faoliyatini tashkillashtirishda ofitserlarning umumprofessional tayyorgarligi, ularning pedagogik mahorati alohida o'rin tutadi. Ushbu tushunchalarning mazmun va mohiyati oliy ta'lim pedagogikasi va psixologiyasi doirasida o'rganiladi. Hizmat davomida barcha harbiy xizmatchilarning ruhiy holatiga birdek ta'sir etuvchi va shu bilan birga har bir mutaxassis va toifaga xos bo'lgan ruhiy omillar mavjuddir. Ushbu omillarni bilish va inobatga olish harbiy xizmat sharoitlarini optimallashtirish, salbiy ruhiy holatlarni ogohlantirish, professional tayyorgarlikning darajasini oshirish, harbiy xizmatchilarni o'qitish va tarbiyalash jarayonini oqilona tashkillashtirish imkonini beradi. Odamning ruhiy hayotini aks ettiruvchi adabiyot, til, tarix va boshqa ijtimoiy fanlarni o'rganishda psixologiyaning ahamiyati kattadir. Harbiy psixologiya ma'lumotlaridan harbiy pedagogika fanida keng foydalaniladi. Harbiy xizmatchilarning ruhiy xususiyatlarini bilmasdan turib, ularni o'qitish va tarbiyalash ishlarini yaxshi yo'lga qo'yib bo'lmaydi. Qisqacha qilib aytganda harbiy psixologiyaning maqsadi harbiy xizmatchilar mehnatini yengillashtirish va takomillashtirishdir. Jangovar va ma'naviy-ma'rifiy tayyorgarlik mashg'ulotlarini risoladagidek tashkil etish hamda olib borish harbiy xizmatchilarda axloqiy-jangovar sifatlarni shakllantirishni ta'minlaydi. Shuningdek, bunday sifatlarni shakllantirish umuman harbiy jamoalardagi intizomning holatiga ham bog'liq bo'ladi.

Tajribali komandirlar ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishda o'z bo'linmalaridagi ruhiy holatni e'tiborga olgan holda u yoki bu harbiy xizmatchining ongiga qanday ta'sir o'tkazishni bilishadi, bilim, ko'nikma va malakalarni egallashning qonuniyatlarini, insonni to'laqonli shaxs qilib kamol toptirish yo'llarini bilmagan tarbiyachi-komandirlar esa xatoliklarga yo'l

qo'yishadi. Bunday vaziyatda olingan natijalar qo'yilgan maqsad bilan mos kelmaydi, komandir esa bunday nomutanosiblikning sababini bilmaydi, natijada o'zi olib borayotgan ta'lim-tarbiya ishidagi kamchiliklarni tuzata olmaydi. Pedagogikada ham, psixologik-pedagogik adabiyotlarda ham turli jihatlar "trening" tushunchasi. Umumpedagogik darajada o'qitish shaxsni shakllangan ijtimoiy munosabatlar tizimi bilan tanishtirish faoliyatidan biri sifatida qaraladi, buning natijasida u shaxs sifatida shakllanadi. Didaktikada o'qitish ijtimoiy tajribani ikkinchisiga ta'lim mazmuni shaklida o'tkazishda o'qituvchi va talabalarning faoliyati sifatida o'qitish va o'qitishning birligida namoyon bo'ladi. O'qitish metodikasi o'rganishni muayyan o'quv predmeti materiali bo'yicha o'qitish va o'qitishni amalga oshirish shakllarining yig'indisi sifatida ko'rib chiqadi.

Psixologiyada ta'lim o'qituvchi va o'quvchining o'zaro bog'liq va o'zaro bog'liq harakatlarining yig'indisi sifatida harakat qiladi, buning natijasida o'quvchining intellekti boyib boradi. O'qitish va tarbiyalash murakkab jarayon bo'lib, u harbiy xizmatchilar ongiga shunday ta'sir etishni nazarda tutadiki, toki ular jangovar harakatlarni muvaffaqiyatli olib borishlari uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirsinlar. Shunday ta'sir ostida ularda yana siyosiy ongliklik, harbiy burchga sadoqat va Vatan mudofaasi uchun mas'uliyat hissi kabi sifatlar shakllanadi. Ta'limiy va tarbiyaviy ta'sir eng avvalo insonning ruhiyatiga, ongiga qaratilgan bo'ladi, bunday ta'sirni to'g'ri tashkil etish uchun inson ruhiyatini yaxshi bilish kerak. Inson ruhiyati uning sezgilarida, idrokida, xotirasida, tafakkurida va hokazolarida namoyon bo'ladi. Kundalik hayotda bizning har birimiz o'zga kishilar ruhiy faoliyati namoyon bo'lishini kuzatamiz va baholaymiz.

Yuqoridagi ta'riflardan ko'rinib turibdiki, o'quv jarayonining asosiy tarkibiy qismlari ikki komponent-o'qitish va o'qitish bo'lib, ularning birligi o'rganishning asosiy muhim didaktik xarakteristikasi hisoblanadi. Elementar shaklda o'qitish va o'qitish munosabatlari o'qituvchi va o'quvchining aniq o'zaro ta'sirida namoyon bo'ladi, lekin uni faqat bunday o'zaro ta'sirga tushirib bo'lmaydi. Bilvosita shaklda bu munosabatlar o'quv dasturlariga kiritilgan. Shu bilan birga, o'quvchi o'quv jarayonining faol sub'ekti bo'lib, didaktik munosabatlar tizimida ham o'qitish ob'ekti, ham o'quv sub'ekti sifatida ikki tomonlama vazifani bajaradi. Bunda o'quvchiga nisbatan ob'ekt o'quvchi tomonidan o'zlashtirilgan o'quv

materialidir. O'qituvchi va talabaning o'zaro munosabatlarida rahbarlik roli o'qituvchiga tegishli bo'lib, u o'zlashtirishda talabaning faoliyatini rejalashtiradi, tashkil qiladi va kerak bo'lganda tuzatadi. O'quv material shaxs bo'lib yetishishiga yordam beradi. O'qitish va tarbiyalash murakkab jarayon bo'lib, u harbiy xizmatchilar ongiga shunday ta'sir etishni nazarda tutadiki, toki ular jangovar harakatlarni muvaffaqiyatli olib borishlari uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirsinlar. Shunday ta'sir ostida ularda yana siyosiy onglilik, harbiy burchga sadoqat va Vatan mudofaasi uchun mas'uliyat hissi kabi sifatlar shakllanadi. Ta'limiy va tarbiyaviy ta'sir eng avvalo insonning ruhiyatiga, ongiga qaratilgan bo'ladi, Bunday ta'sirni to'g'ri tashkil etish uchun inson ruhiyatini yaxshi bilish kerak. Inson ruhiyati uning sezgilarida, idrokida, xotirasida, tafakkurida va hokazolarida namoyon bo'ladi. Kundalik hayotda bizning har birimiz o'zga kishilar ruhiy faoliyati namoyon bulishini kuzatamiz va baholaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ch.R.Nasriddinov «Harbiy psixologiya» Fan nashriyoti, Toshkent 2004 y.
2. A.Sotib-Oldiev, A.Karimjonov «Harbiy pedagogika» Sharq nashriyoti, Toshkent 2009 y.
3. Q.A-Sh.Satib-Aldiev «Harbiy psixologiya va pedagogika asoslari» TDPU nashriyoti, Toshkent 2003 y.
4. A.S.Abdugodirov, G'.Ahmedov Harbiy xizmat axloqi. O'quv Qo'llanma Sharq nashriyoti, Toshkent 2007 y.
5. A.Beknazarov, F.Akramova, H.Quvondiqov «Psixodiagnostika» o'quv qo'llanma, O'R MV nashriyoti, Toshkent 2018 y.
6. O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Umumharbiy Nizomlari, Sharq nashriyoti, Toshkent 2018 y.
7. Jalilov Nodirjon Azamatovich. (2021). DEVELOP THE QUALITIES OF PROFESSIONAL CREATIVITY. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(12), 1080–1083. Retrieved from <https://giirj.com/index.php/giirj/article/view/867>
8. Nodirjon Azamatovich Jalilov, & Umidjon Fazilov. (2022). PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING CREATIVE QUALITIES OF STUDENTS OF MILITARY EDUCATION

Proceedings of International Congress on “Multidisciplinary Studies in Education and Applied Sciences”

Hosted Online from Bilbao, Spain on November 10th, 2022.

www.conferencezone.org

-
- FACULTIES. American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 7, 37–40. Retrieved from <http://ajird.journalspark.org/index.php/ajird/article/view/201>
9. Ўқитувчи Н.А.Жалилов. (2022). HARBIY TA'LIM FAKULTETLARI TALABALARINING KASBIYKREATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY – PEDAGOGIK ZARURIYATI. Conference Zone, 58–60. Retrieved from <http://conferencezone.org/index.php/cz/article/view/626>
10. Jalilov Nodirjon Azamatovich. (2022). CREATIVITY AS AN IMPORTANT PEDAGOGICAL FACTOR FOR STUDENTS OF MILITARY EDUCATION. Conference Zone, 280–282. Retrieved from <http://www.conferencezone.org/index.php/cz/article/view/582>
11. АЮ Сотволдиев, ИС Аъзамов, НМ Кобилов (2020) Некоторые вопросы взаимной интеграции принципов модульной технологии обучения и дидактических принципов военного образования Проблемы современной науки и образования 4-2
12. QN Mingboevich (2022) Xorijiy ilg'or pedagogik texnologiyalar va ularning talabalar bilimini oshirishdagi ahamiyati Conference Zone 42-44
13. KN Mingboyevich (2021) Differences between family and state education in patriotic education of young people and principles of ensuring their membership Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences 3, 26-28
14. KN Mingboyevich (2021) Implementation of New Innovative Technologies in the Classes of the Primary Training Process (Case Technology) European Scholar Journal 13-15
15. Jalilov N. A. Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik samaradorligini oshirishda modulli texnologiyalardan foydalanish Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti Ilmiy Axborotlari Ilmiy - Nazariy Jurnal 2021 4 – son 170-174 б.
16. Жалилов Н.А. Педагогика соҳасида талабаларнинг креативлик сифатларини ривожлантириш Хоразм маъмун академияси ахборотномаси 2021 1-son 385-389 б.